

Zaaknummer : 162353

Raadsvergadering : 20 februari 2018

Onderwerp : Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking in Berkelland (RODE)

Collegevergadering : 16 januari 2018

Portefeuillehouder : M.H.H. van Haaren-Koopman

Steller : C.Huijser, Team Projecten

tel: : 0545-250 223

Te nemen besluit:

1. De beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking in Berkelland (RODE) vaststellen.
2. Het bereiken van de doelstelling uit het Energie Uitvoerings Programma (Berkelland in 2030 energieneutraal) als bovengrens vaststellen voor de hoeveelheid duurzaam op te wekken energie.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

In het Akkoord van Groenlo is de doelstelling opgenomen om energieneutraal te worden in de Achterhoek in 2030. Dit betekent dat in 2030 alle in de Achterhoek verbruikte energie duurzaam opgewekt moet worden in de Achterhoek.

Om hier uitvoering aan te geven heeft u in mei 2016 het Energie Uitvoerings Programma (EUP) vastgesteld. Daarin staat dezelfde doelstelling: Berkelland energieneutraal in 2030. Een van de opdrachten in het EUP is het opstellen van een beleidsnotitie over de ruimtelijke opgave voor duurzame opwekking.

Om energieneutraal te worden is het belangrijk om te werken aan energiebesparing. Daarnaast moet er meer duurzame energie opgewekt worden. We denken dan aan zonne-energie, windenergie, biomassa, waterkracht en bodemenergie.

Het doel van de beleidsnotitie RODE is de realisatie van installaties voor duurzame energieopwekking in Berkelland (Achterhoek) beter mogelijk te maken.

De beleidsnotitie biedt een **ruimtelijk afwegingskader** voor:

- de inpassing van installaties voor het opwekken van duurzame energie en
- toetsing van aanvragen voor een omgevingsvergunning en/of een afwijking van het bestemmingsplan.

Met de beleidsnotitie RODE bieden we meer duidelijkheid aan inwoners, instellingen en bedrijven over waar ruimtelijk de kansen liggen en welke ruimtelijke (inpassings)regels gelden.

Argumentatie:

Ad 1 Vaststellen beleidsnotitie RODE

We willen de doelstelling “Berkelland energieneutraal in 2030” halen

Daarvoor moet er fors geïnvesteerd worden in opwekinstallaties voor duurzame energie. Een toenemend aantal woningeigenaren, bedrijven, instellingen, ontwikkelaars en

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering

Afhandelingsvoorstel voor raad:

0 hamerstuk
0 besprekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering

0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

collectieven uit onze gemeente wil investeren. Zij haken nu af door te grote onzekerheden op procedureel vlak. Zij hebben meer inzicht nodig in waar hun plan kansrijk(er) is. Het afwegingskader van de beleidsnotitie RODE biedt dat inzicht en verlaagt zo de drempel bij investeringen in duurzame opwekinstallaties.

Een grotere duidelijkheid in wat waar wel en niet kan stimuleert bovendien het gebruik van de eerder beschikbaar gestelde middelen voor het EUP, zoals leningen en subsidies voor inwoners, instellingen en bedrijven.

Inspraak heeft geleid tot aanpassingen

Van 7 november tot 6 december 2017 lag de concept beleidsnotitie RODE ter inzage. Er zijn 16 schriftelijke inspraakreacties ontvangen. Ook was er op 29 november een inloopdag die door 65 geïnteresseerden is bezocht.

Op basis van de inspraakreacties, vooroverleg en voortschrijdend inzicht (zie ook de nota 'Inspraak, vooroverleg en ambtshalve wijzigingen') is de beleidsnotitie aangepast.¹ De belangrijkste aanpassingen zijn:

- Aan de kaart 'kansen en belemmeringen' is de radarzone toegevoegd; bouwen in die zone vergt nader onderzoek.
- Er is een kaart(laag) toegevoegd van de provincie over zonneparken.
- Vanwege de kosten is de inzet van de ROM3D faciliteit voor het ondersteunen van bewoners(groepen) en ontwikkelaars beperkt tot middelgrote en grote installaties.

Ad 2 EUP doelstelling als bovengrens

Het energie uitvoeringsprogramma 2015 t/m 2018 heeft tot doel dat Berkelland energieneutraal is in 2030. Dit betekent dat er evenveel energie wordt gebruikt als er (duurzaam) wordt opgewekt. Als dat doel bereikt is, is het niet nodig om meer ruimtegebruik door opwekinstallaties toe te staan. Nieuwe initiatieven kunnen dan worden afgewezen.

Kanttekeningen en risico's

Bij procedures met afwijking van het bestemmingsplan kunnen planschades ontstaan. Het risico van planschade voor de gemeente is klein. De gemeente zal hiervoor met de initiatiefnemer een planschadeovereenkomst sluiten. Het is van belang dat de initiatiefnemer bij zijn plannen eventuele planschaderisico's meeneemt.

Voor het buitengebied van Berkelland gelden op dit moment verouderde bestemmingsplannen (ouder dan 10 jaar). Dit als gevolg van de vernietiging van het bestemmingsplan Buitengebied 2012. Vanaf dat moment mogen (en worden) geen leges in rekening gebracht voor de toets aan het bestemmingsplan.

De status van de beleidsnotitie is die van een beleidsregel. We gebruiken het als een ruimtelijk afwegings- en toetsingskader voor initiatieven voor het opwekken van duurzame energie. De notie legt geen bestemmingen en/of rechten vast op perceelsniveau. Bij elk initiatief/plan moet daarom voor de locatie specifiek gekeken worden waar rekening mee gehouden moet worden. Dat kunnen ook andere dan ruimtelijke aspecten zijn.

Financiën

De vaststelling van deze beleidsnotitie kost geen geld. De ambtelijke capaciteit die nodig is om de plannen van initiatiefnemers te toetsen hoort bij de normale inzet.

Tijdens de inloopdag hebben we gebruik gemaakt van een 3D projectie-faciliteit. Hiermee konden we initiatiefnemers in beelden laten zien wat de impact van bijvoorbeeld een windmolen op een bepaalde plek is.

¹ In de beleidsnotitie is geel geaccentueerd aangegeven welke wijzingen zijn aangebracht ten opzichte van de ontwerpversie.

Deze 3D faciliteiten willen we graag blijven inzetten. Het helpt bij het voeren van het gesprek tussen initiatiefnemer en omwonenden. De regiogemeenten (Achterhoek) willen dat ook en voeren overleg met de provincie over een (deel van de) bekostiging. Totdat daar duidelijkheid over is, gebruiken we experimenteergelden uit VSVB/Omgevingswet voor het inzetten van dit instrument.

Communicatie

Kernboodschap:

De gemeenteraad van Berkelland heeft ingestemd met de beleidsnotitie 'Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking in Berkelland (RODE): zichtbaar, merkbaar en onmiskenbaar'. In deze beleidsnotitie is Berkelland verdeeld in 5 gebiedstypen en staat op welke wijze en in welke mate het mogelijk is om duurzame energievormen in deze verschillende landschapstypen een plek te geven. Door vaststelling komt de doelstelling van de gemeente Berkelland om in 2030 energieneutraal te zijn weer een stap dichterbij.

Initiatief, participatie en rol gemeente

De beleidsnotitie is tot stand gekomen met inbreng van deskundigen/kennis op het gebied van ruimtelijke ordening, stedenbouwkunde, cultuurhistorie, natuur en landschap en milieu.

Op 16 november 2016 en op 16 mei 2017 zijn studie-avonden gehouden voor raadsleden, inwoners en andere betrokkenen om mee te denken over de opzet van deze beleidsnotitie. De meningen en opvattingen van deze twee publieks- en raadsavonden zijn verwerkt in de concept-beleidsnotitie.

Dit concept heeft vervolgens 4 weken ter inzage gelegen (inspraakverordening). Er is ook een inloopdag geweest die door 65 geïnteresseerden is bezocht.

We hebben vaak uit moeten leggen dat het gaat om een afwegingskader en dat de beleidsnotitie RODE geen verandering brengt in bestaande wet- en regelgeving. Er ontstaan met de vaststelling van de beleidsnotitie dus geen rechten op perceelsniveau.

Als er aanleiding voor was, heeft de inspraak geleid tot aanpassing van de beleidsnotitie. Dit geldt ook voor de bijdrage van andere overlegpartners. Zie ook de Nota 'Inspraak, vooroverleg en ambtshalve wijzigingen'. Alle insprekers hebben een exemplaar van deze nota ontvangen.

Planning en evaluatie

De voorliggende beleidsnotitie is toegelicht in een informatiebijeenkomst voor de raad op 16 januari 2018.

Na vaststelling van de beleidsnotitie door uw raad, zullen wij zorgen voor publicatie.

Daarna geven we invulling aan de aanbevelingen met vervolgonderzoeken en uitwerkingen. Bovendien zullen we in Berkelbericht en bij (lokale) ondernemers en agrariërs aandacht besteden aan het bestaan van de beleidsnotitie RODE en de kansen die er zijn voor het opwekken van duurzame energie in Berkelland.

Bijlagen

Bij dit voorstel en –besluit horen de volgende bijlagen:

- De 'Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking in Berkelland (RODE): zichtbaar, merkbaar en onmiskenbaar' met bijlagen.
- Nota 'Inspraak, vooroverleg en ambtshalve wijzigingen'.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 20 februari 2018

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 januari 2018;

b e s l u i t :

1. vast te stellen de 'Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking in Berkelland (RODE): zichtbaar, merkbaar en onmiskenbaar', die onderdeel uitmaakt van dit besluit;
2. het bereiken van de doelstelling uit het Energie Uitvoerings Programma (Berkelland in 2030 energieneutraal) als bovengrens vast te stellen voor de hoeveelheid duurzaam op te wekken energie.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
20 februari 2018

de griffier,

de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Beleidsnotitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame energieopwekking in Berkelland (RODE)

Naar kleinschalige opwek overal in Nederland

Iedere vorm van energiewinning brengt nieuwe landschappen voort, en beïnvloedt de esthetische eigenschappen van het landschap. Dit was in het verleden al zo met turfwinning en de drooglegging van grote delen van Nederland en zal ook altijd zo blijven. Energievormen komen en gaan. De overgang naar een duurzaam energiesysteem betekent veel kleinschalige opwek overal in Nederland. Iedereen zal weer gaan zien waar zijn of haar energie vandaan komt.

De achterhoek moet lokaal meer duurzame energie opwekken

In de Uitvoeringsagenda 2016 van de Regio Achterhoek is gekwantificeerd hoeveel installaties nodig zijn voor opwekking van duurzame energie en hoe groot het grondbeslag is van deze installaties. Het gaat hierbij om een mix van installatietypen. Als minder van de een wordt gerealiseerd moet meer van de ander gerealiseerd worden om de doelstelling van energieneutraliteit te behalen.

Welke installaties daadwerkelijk gerealiseerd worden is naast ruimtelijke, ecologische en maatschappelijke overwegingen uiteraard ook afhankelijk van technologische- en marktontwikkelingen, provinciaal- en rijks(subsidie- en fiscaal)beleid.

In onderstaande tabel wordt het ruimtebeslag van energieopwekking geraamd weergegeven op basis van de Achterhoekse Uitvoeringsagenda voor het behalen van de doelstelling energieneutraal 2030 in de gebouwde omgeving (ca. 1500 installaties). Het gaat hier om installaties aanvullend op de installaties die al gerealiseerd waren in maart 2016. Destijds stonden er al 14 windturbines en 9 biomassavergisters in de Achterhoek.

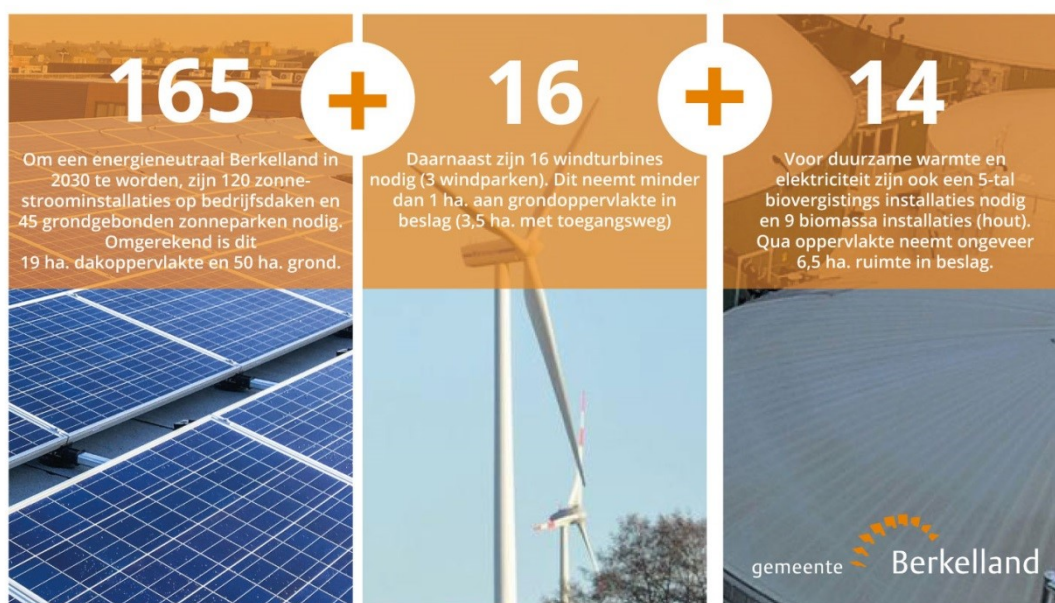
Installatie	Ruimtebeslag in de Achterhoek
958 zonnestroominstallaties op bedrijfsdaken	ca. 150 hectare dakoppervlakte
355 grondgebonden zonneparken	415 hectare (waarvan 300 zon op erf projecten)
124 windturbines	ca. 7 ha (met toegangsweg ca. 25 ha)
Kleinschalige (boerderij) co-vergisting	0,1 ha per installatie
Middelgrote co-vergister	0,75 ha tot 2 ha per installatie
Grote (industriële) vergister	1,5 ha tot 3 ha per installatie

Hieronder het Berkellands deel van de opgave (circa 195 installaties).

Installaties	Ruimtebeslag in Berkelland
120 zonnestroominstallaties op bedrijfsdaken	19ha dakoppervlakte
45 grondgebonden zonneparken	50 ha. Grond
16 windturbines van 3 MW (3 windparken)	<1 ha. (3,5 ha. met toegangsweg)
5 bio- vergistings installaties	<2,5 ha.
9 biomassa installaties (hout)	< 4 ha.

In een plaatje:

Berkelland wil naar duurzame energie

Dit hebben we nodig in 2030

Gemeentebestuur en inwoners kunnen niet langer (alleen maar) “nee” zeggen tegen windmolens, zonneparken en vergisters

We zijn afhankelijk van initiatieven van anderen. Vooral de investeringsbereidheid en de investeringskeuzes van particulieren, energiecoöperaties, bedrijven en investeerders zal een belangrijke rol spelen voor feitelijke ontwikkeling van de energietransitie. De rol van de gemeenten ligt vooral op het vlak van stimuleren en faciliteren, vergunningverlening, optimaliseren van regels en procedures.

Daarbij is een positieve grondhouding het uitgangspunt. Een “Ja-mits” benadering. Daar waar een installatie écht niet kan, is dat meteen zichtbaar.

De beleidsnotitie houdt rekening met de ruimtelijke kwaliteit van de Achterhoek

In de beleidsnotitie zijn beleidsuitgangspunten (aangegeven met oranje kaders) en aanbevelingen (met groene kaders) opgenomen die de ontwikkeling stimuleren én tegelijk rekening houden met het raamwerk van ruimtelijke kwaliteit en landschappelijke diversiteit in de Achterhoek.

Afgewogen is waar behoud van het landschap nodig is, waar maatwerk aan de orde moet zijn en waar transformatie van het landschap mag plaatsvinden in Berkelland. De beleidsnotitie nodigt als het ware initiatiefnemers uit om te onderzoeken waar hun initiatief kans van slagen heeft en aan welke voorwaarden het moet voldoen.

Berkelland is in de notitie verdeeld in landschapstypes en gebieden. Aan de hand van die verdeling is een afweging gemaakt welke vorm van duurzame energie een plek zou kunnen krijgen en in welke mate, zoals hoogte, oppervlakte en hoeveelheid. Deze afwegingen zijn terug te lezen in de speciale inpassingsmatrix. Ook is voorzien in de ontwikkeling van een model voor acceptatie en participatie van omwonenden.

Wat is van invloed bij inpassing?

Er zijn veel aspecten van invloed bij de inpassing van duurzame energieprojecten zoals het landschapstype en het ruimtebeslag van de installatie zelf. Maar ook bijvoorbeeld de

ligging in een laagvliegzone, grondwaterbeschermingsgebied, de transportmogelijkheden van de opgewekte stroom. Bij planontwikkeling moet *voor de locatie specifiek* gekeken worden waar rekening mee gehouden moet worden. Dat kunnen ook andere dan ruimtelijke aspecten zijn.

Gebruikte onderlegger is de cultuurhistorische waardenkaart

De opwekking van duurzame energie, in het bijzonder door zonnepanelen en windturbines, heeft invloed op het cultuurlandschap in de gemeente Berkelland. Die invloed is bovendien anders in verschillende cultuurlandschappen. Daarbij speelt enerzijds de topografische structuur en anderzijds het opgaand groen een belangrijke rol.

Om voor deze beleidsnotitie te komen tot een landschapsindeling op hoofdlijnen is bureau RAAP gevraagd om tot een clustering van cultuurhistorische landschapstypen in Berkelland te komen op basis van de cultuurhistorische waardenkaart. Dit is gedaan op basis van bepalende aspecten van de ruimtelijke kwaliteit en landschapsdiversiteit. Deze clustering bepaalt het schaalniveau of korrelgrootte waarmee we in deze beleidsnotitie naar de ruimtelijke kwaliteit en landschapsdiversiteit kijken bij inpassing van de verschillende typen installaties voor opwekking van duurzame energie. Het gaat hierbij om de landschapstypen in het buitengebied naast die van woongebieden en bedrijfsterreinen.

Hierbij gaat het om:

- aanwezigheid van een onregelmatige dan wel een rechthoekige topografische structuur;
- aanwezigheid van houtwallen, singels, struiken en bos;
- massawerking van opgaand groen (grote complexen of juist fijn verdeeld)
- onregelmatige topografische structuur
- regelmatige topografische structuur

Bureau RAAP heeft daarbij deze aspecten verwerkt en een matrix ontworpen voor de cultuurhistorische landschapstypen

De inspraak

Er hebben 3 publicaties in Berkellbericht plaatsgevonden om inwoners attent te maken op de inspraakmogelijkheden. En ook zijn 116 eerder betrokken deelnemers aan de raads- en publieksavonden op 16 november 2016 en 16 mei 2017 persoonlijk per mail geïnformeerd over de ter inzagelegging. Naast de Nederlandse buurgemeenten werden Vreden en de Kreis Borken geïnformeerd.

Op 29 november heeft een inloopdag plaatsgevonden die door circa 65 geïnteresseerden is bezocht. 3 medewerkers van de gemeente en een medewerker van ROM3D waren aanwezig om vragen te beantwoorden en de ontwerp beleidsnotitie toe te lichten.

ROM3D was aanwezig om desgevraagd duurzame opwek initiatieven te visualiseren in het Berkellandse landschap. 35 bezoekers maakten daar gebruik van.

De ontvangen 16 inspraakreacties zijn overwegend positief kritisch en ook zijn er enkele uitgesproken tegen windenergie (4x), houtstook of biomassa pleiten. Hoge windturbines vormen een zorgpunt. We onderkennen dat en voorzien daarin door naast de bestaande wet- en regelgeving, bij windturbines > 25 m ashoogte, de eis op te leggen van een verplichte participatie- en acceptatie procedure met de omgeving. De ROM3D visualisatie is daarbij een hulpmiddel dat we beschikbaar stellen.

We hebben vaak uit moeten leggen dat het gaat om een afwegingskader en dat de beleidsnotitie RODE geen verandering brengt in bestaande wet- en regelgeving.

Ook is meerdere keren in onze reactie aan de insprekers verwezen naar het eerder vastgestelde Energie Uitvoerings Programma waarin de nut en noodzaak van de RODE beleidsnotitie verwoord is.